

ISSN 2181-9599

Doi Journal 10.26739/2181-9599

ЎТМИШГА НАЗАР

3 ЖИЛД, 9 СОН

ВЗГЛЯД В ПРОШЛОЕ

ТОМ 3, НОМЕР 9

LOOK TO THE PAST

VOLUME 3, ISSUE 9

ТОШКЕНТ-2020

Бош мухаррир:
Главный редактор:
Chief Editor:

Муртазаева Рахбар Хамидовна
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Бош мухаррир ўринбосари:
Заместитель главного редактора:
Deputy Chief Editor:

Джураева Нилуфар Далибаевна
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон жаҳон тиллари университети

«Ўтмишга назар» илмий журнали тахририй маслаҳат кенгаши
редакционный совет научного журнала «Взгляд в прошлое»
Editorial board of the scientific journal Looking into the past

Сагдуллаев Анатолий Сагдуллаевич
тарих фанлари доктори,
профессор, академик,
Ўзбекистон Миллий университети

Бобожонова Дилором Бобожонова
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон жаҳон
тиллари университети

Зияева Доно Хамидовна
тарих фанлари доктори, профессор,
ЎзР ФА Тарих институти

Кебадзе Мадонна
доктор исторических наук, Телавский
государственный университет, Грузия

Аширов Адхам Азимбаевич
тарих фанлари доктори, профессор,
ЎзР ФА Тарих институти

Бурдиашвили Майя
доктор исторических наук, Телавский
государственный университет, Грузия

Агзамова Гулчехра Азизовна
тарих фанлари доктори, профессор,
ЎзР ФА Тарих институти

Кожакеева Ляззат Темировна
тарих фанлари доктори, доцент,
Хотин-қизлар давлат педагогика
университети, Қозоғистон

Ульжаева Шохистахон Мамажоновна
тарих фанлари доктори,
Тошкент кимё - технология институти

Бабаджанова Нодира Абдуллаевна
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон давлат жаҳон
тиллари университети

Рахмонкулова Зумрад Бойхуразовна
тарих фанлари номзоди, доцент
Ўзбекистон Миллий университети

Гоффоров Шокир Сафарович
тарих фанлари доктори, профессор
Самарқанд давлат тиббиёт институти

Эргашева Юлдуз Алимовна
Тарих фанлари доктори, профессор,
Қарши муҳандислик-иқтисодиёт
институти

Теймураз Ахалмосулишвили
профессор, Телавский государственный
университет, Грузия

Халикова Рахбар Эргашевна
тарих фанлари доктори, профессор,
Тошкент давлат техника университети

Кобзева Ольга Петровна
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Ишанходжаева Замира Райимовна
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Абдуллаева Яхшибека Атамуратовна
тарих фанлари доктори, доцент
Нукус давлат педагогика институти

Одилов Аброр Анварович
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон Миллий университети

Ерметов Аваз Абдуллаевич
тарих фанлари доктори, доцент,
Ўзбекистон Миллий университети

Саипова Камола Давляталиевна
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон Миллий университети

Джоробекова Айнур Эшимбековна
тарих фанлари номзоди, профессор,
Ташиқи ишлар вазирлиги қошидаги
Дипломатия академияси,
Қозоғистон Республикаси

Ковалев Борис Николаевич
тарих фанлари доктори, профессор
Россия ФА, Санкт-Петербург
Тарих институти

Ауанасова Алима Мусировна
тарих фанлари доктори, профессор
Давлат тарихи институти, Қозоғистон

Бегалинова Калимаш Капсамаровна
фалсафа фанлари доктори, профессор
Ал-Фаробий номидаги Қозоғистон
Миллий университети, Қозоғистон

Хайдаров Муродилла Махмуталиевич
тарих фанлари доктори, профессор
Ўзбекистон миллий университети

Юнусова Хуршида Эркиновна
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Алиева Лале
тарих фанлари доктори,
Озарбайжон Давлат университети

Исмаилова Алмаз
тарих фанлари доктори,
Догистон мустақил университети

Захидова Саҳоват
тарих фанлари номзоди, доцент
Ўзбекистон Миллий университети

Мустафаева Нодира Абдуллаевна
тарих фанлари доктори
Ўзбекистон Республикаси
Фанлар академияси

Халмуратов Бахтиёр Режавалиевич
тарих фанлари бўйича
фалсафа доктори, доцент
Наманган давлат университети

Махкамов Қодиржон Одиложонович
PhD, доцент в.б.
Наманган давлат университети

Page Maker | Верстка | Саҳифаловчи: Хуршид Мирзахмедов

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC the city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

1. Аминов Бобур, Махмудов Файзхожа XIX АСР КУБРАВИА-НАКШБАНДИЯ ТАРИҚАТИГА ОИД «АЛ-ИЖОЗА» – ИЖОЗАТНОМА.....	4
2. Abduzohirov Ravshan O`ZBEKLARDA FARZAND TARBIYASI VA OILAVIY MUNOSABATLAR MASALASINI O`RGANILISHI TARIXSHUNOSLIGI.....	10
3. Джураева Нилуфар МАРКАЗИЙ ОСИЁ ТАРИХШУНОСЛИГИДА ХОТИН-ҚИЗЛАРНИНГ ЖАМИЯТДАГИ ЎРНИ ВА РОЛИ МАСАЛАСИНИНГ ЎРГАНИЛИШИ.....	20
4. Жумағулов Анвар ЭТНОИҚТИСОДИЁТ: ЗАМОНАВИЙ ЁНДАШУВЛАР ВА ҚАРАШЛАР.....	29
5. Мамаджанов Аъзамжон МАҲАЛЛИЙ ЎЛКАШУНОСЛАР ВА РУС ОЛИМЛАРИ ҲАМКОРЛИГИДА ТУРКИСТОН АРХЕОЛОГИЯ ҲАВАСКОРЛАР ТЎГАРАГИ ФАОЛИЯТИ.....	35
6. Маматкулов Абдурасул ИЖТИМОЙ БАРҚАРОРЛИКНИ ТАЪМИНЛАШДА МИЛЛАТЛАРАРО ҲАМЖИХАТЛИК ВА БАҒРИКЕНГЛИКНИНГ МОҲИЯТИ.....	41
7. Мухаммадиев Раҳмон ЎЗБЕКИСТОН ХОТИН-ҚИЗЛАРИНИНГ ИККИНЧИ ЖАҲОН УРУШИДАГИ МЕҲНАТ ЖАСОРАТЛАРИ.....	46
8. Омонов Анварбек АНГИЛЛАК ҒОРИ ВА УНИНГ ЎЗБЕКИСТОН ПАЛЕОЛИТ ДАВРИ ТАРИХИДА ТУТГАН ЎРНИ.....	53
9. Расулова Нодира ЎЗБЕКИСТОНДА МУСТАҚИЛЛИККА ЭРИШИШ АРАФАСИДА ЯНГИ СИЁСИЙ ПАРТИЯЛАР ВА ҲАРАКАТЛАРНИНГ ШАКЛЛАНИШ ЖАРАЁНЛАРИ.....	60
10. Холмуродов Дилшод ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВА РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯСИ ЎРТАСИДАГИ ОЛИЙ ТАЪЛИМ СОҲАСИДАГИ ҲАМКОРЛИК.....	69
11. Хонимов Шарофиддин ЁШЛАРГА ОИД ДАВЛАТ СИЁСАТИ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ.....	75
12. Эсанов Алишер, Бегалиев Жўрабек 1917-1941 ЙИЛЛАРДА ЎЗБЕКИСТОНДАГИ МАДАНИЙ ЖАРАЁНЛАР.....	81

ЎТМИШГА НАЗАР ВЗГЛЯД В ПРОШЛОЕ LOOK TO THE PAST

Холмуродов Дилшод,
Жиззах давлат педагогика институти
ўқитувчиси

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВА РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯСИ ЎРТАСИДАГИ ОЛИЙ ТАЪЛИМ СОҲАСИДАГИ ҲАМКОРЛИК

For citation: Dilshod Khalmuradov, COOPERATION BETWEEN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN AND THE RUSSIAN FEDERATION IN THE FIELD OF HIGHER EDUCATION. 2020, vol. 9, issue 3, pp.69-74

 <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9599-2020-9-10>

АННОТАЦИЯ

Ушбу мақолада Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси ўртасидаги Олий таълим соҳасидаги ҳамкорликнинг ривожланиш босқичлари талқин қилиб берилган. Бунда Ўзбекистоннинг мустақиллик йиларида олий таълим соҳасида Россия билан бу соҳадаги ҳамкорликнинг янада фаоллашгани аниқ маълумотлар асосида асослаб берилган. Республикамиз олий таълим соҳасида ислохотларни муваффақиятли амалга ошириляётганлиги, бунда айниқса жаҳон таълими тизими тажрибаларидан самарали фойдаланиляётганлигини кўрсатиб берилган.

Калит сўзлар: Ўзбекистон Республикаси, Россия Федерацияси, Олий таълим, ҳамкорлик, Миллий дастур, ислохот, вазирлик, университет, институт, докторантура, магистратура, талаба.

Халмуродов Дилшод,
Преподаватель Джизакского
государственного педагогического института

СОТРУДНИЧЕСТВО МЕЖДУ РЕСПУБЛИКОЙ УЗБЕКИСТАН И РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИЕЙ В ОБЛАСТИ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

АННОТАЦИЯ

В данной статье описаны этапы развития сотрудничества между Республикой Узбекистан и Российской Федерацией в области высшего образования. В то же время, он основан на конкретных данных, что за годы независимости Узбекистана в сфере высшего образования стало более активно сотрудничество с Россией в этой сфере. Отмечается, что в стране успешно реализуются реформы в сфере высшего образования, особенно с эффективным использованием опыта мировой системы образования.

Ключевые слова: Республика Узбекистан, Российская Федерация, высшее образование, сотрудничество, национальная программа, реформа, министерство, университет, институт, докторантура, магистр, студент.

Khalmuradov Dilshod,
Lecturer at Jizzakh State Pedagogical Institute

COOPERATION BETWEEN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN AND THE RUSSIAN FEDERATION IN THE FIELD OF HIGHER EDUCATION

ABSTRACT

This article describes the stages of development of cooperation between the Republic of Uzbekistan and the Russian Federation in the field of higher education. At the same time, it is based on specific data that over the years of independence of Uzbekistan in the field of higher education, cooperation with Russia in this area has become more active. It is noted that the country is successfully implementing reforms in the field of higher education, especially with the effective use of the experience of the world education system.

Index Terms: Republic of Uzbekistan, Russian Federation, higher education, cooperation, national program, reform, ministry, university, institute, doctoral studies, master's degree, student.

1. Долзарблиги:

Мамлакатда истиқлолнинг дастлабки йилларидан бошлаб таълим-тарбия тизимини ривожлантириш давлат сиёсати даражасига кўтарилиб, ёшларни жаҳон андозаларига мос шароитларда замонавий билим ва касб-хунарларни эгаллашлари, жисмоний ва маънавий жиҳатдан етук инсонлар бўлиб вояга етишларини таъминлаш, уларнинг қобилият ва истеъдоди, интеллектуал салоҳиятини рўёбга чиқариш, ёшлар қалбида она юртга садоқат ва фидойилик туйғуларини камол топтириш борасида улкан ишлар амалга оширилмоқда.

Давлат раҳбарининг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги фармонида ижтимоий соҳа, хусусан, таълим ва илм-фан соҳаларини ривожлантириш борасида бир қатор вазифалар белгиланган. Хужжатда таълим муассасаларининг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, янги таълим муассасаларини куриш, таъмирлаш ва капитал таъмирлаш баробарида уларни замонавий ўқув ва лаборатория жиҳозлари, компьютер техникаси ва ўқув-методик қўлланмалар билан таъминлаш назарда тутилган.

2017-2021 йилларда олий таълим тизимини тубдан такомиллаштириш дастурини ишлаб чиқиш, ўқув дастурларини янада такомиллаштириш, пуллик хизматлар кўрсатиш ва молиялаштиришнинг қўшимча манбаларини излашда олий ўқув юртларининг ваколатларини кенгайтириш йўли билан уларнинг мустақиллиги босқичма-босқич ривожлантирилиб борилади. 2017 йилда Ўзбекистон Республикаси Президенти ва Вазирлар Маҳкамасининг етмишга яқин қарор, фармон ва фармойишлари қабул қилинди. Бу том маънода таълим тизимидаги ўзгаришлар ва янгиланишлар жараёнини бошлаб берди. Бугунги кунда таълим тизимини такомиллаштириш, ўқув адабиётлари билан сифатли таъминлаш, ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш масалалари долзарб аҳамият касб этмоқда.

2. Методлар:

Мақолада Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси ўртасидаги олий таълим соҳасидаги ҳамкорлик масалалари тарихий-хронологик, анализ ва синтез, тарихийлик, мантиқийлик, қиёсий таҳлил каби тадқиқот усуллари орқали таҳлил қилинган.

3. Тадқиқот натижалари:

Таълим шахсининг бутун умри мобайнида ва жамият ривожидида муҳим рол ўйнайди, бу жараёндаги асосий бурчига айланади. Таълим соҳасидаги сиёсат билимларни бойитиш, маълум даражада алоҳида шахс, одамлар, гуруҳлар ва халқлар орасидаги муносабатлар жараёнидир. Ҳаёт, жамият эса муттасил ўзгариб боради. Демак, таълим ҳам жамиятдаги ўзгаришларга мослашиши керак. Бугунги кунда дунёнинг кўплаб давлатлари таълим

тизимини ислоҳ қилиш билан машғул, чунки таълим сифати мамлакат тараққиёти, унинг салоҳияти ва қудратини белгилаб беради.

Мамлакатимиз ҳам шу йўлдан бормоқда. "Таълим тўғрисида"ги Қонунга асосланиб, Кадрлар тайёрлаш Миллий дастурида белгиланган долзарб масалаларни босқичма-босқич бажаришда бошқа давлатлар, хусусан, Россиянинг таълим соҳасидаги тажрибасидан фойдаланиш Ўзбекистон ташқи сиёсатида алоҳида ўрин тутмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Россия Федерацияси билан ижтимоий, гуманитар соҳаларда ҳам яқиндан ҳамкорлик қилиб келмоқда. Фан-таълим, тиббиёт, маданият ва саънат, турли бошқа йўналишларда алоқалар фаоллашмоқда[1]. Таълим, кадрлар тайёрлаш соҳасидаги ўзаро манфаатли ҳамкорликка келсак, бугунги кунда Россиянинг иқтисодиёт, сервис, бошқарув, лингвистика, педагогика, қишлоқ хўжалиги, информатика соҳаларида мутахассислар тайёрлайдиган ўнлаб олий ўқув юртлари билан самарали ҳамкорлик йўлга қўйилган.

Ўзбекистон билан Россия ўртасидаги илм-фан соҳасидаги алоқалар чуқур тарихий илдизга эга. Мустақиллик даврида бу йўналишдаги алоқалар янада фаоллашганини таъкидлаш керак. Шу даврда Ўзбекистон Фанлар Академиясининг етакчи институтлари Россиянинг бир қатор илм масканлари билан ўзаро алоқалар ўрнатиб икки давлат ўртасидаги дўстона муносабатларни ривожланишига ўз ҳиссаларини қўшдилар. Айниқса, математика, физика, кимё, биология, ахборот технологиялари соҳасидаги ҳамкорлик унумли бўлди. Мисол учун биргина Жиззах давлат педагогика институти жамоаси учун ҳам икки давлат ўртасида таълим соҳасидаги ҳамкорлик муҳим аҳамиятга эга бўлди. 1990-1993 йилларда Россия Федерациясининг Россия педагогика академияси аспиранти бўлган ва А.Манахов раҳбарлигида илмий изланишларни амалга оширган А.Сувонкулов 1995 йилда "V-VI синф математика дарсларида иқтисодий таълим-тарбия хусусиятлари" мавзусида номзодлик десертациясини ҳимоя қилди. 1990-2015 йиллар давомида Жиззах Давлат педагогика институтидан 20га яқин ўқитувчи педагоглар Россия Олий ўқув юртларида малака оширдилар, аспирантура ва стажировкада бўлдилар[2].

Ўзбекистон Республикасининг кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг асосий йўналишидан бири ҳам олий таълимни тубдан ислоҳ қилиш эди.

Шу мақсадда мамлакатимизда жаҳоннинг етакчи Олий ўқув юртларнинг филиаллари очила бошланди.

Шундай Олий ўқув юртларидан бири Г.В.Плеханов номидаги россия иқтисодиёт Университети филиали 1995 йилда Тошкент шаҳрида очилди. Бу Университет жаҳонда ўз нуфузига эга. Университетда 70 минг талаба ўқийди. Москвани ўзида 20 минг талаба ўқийди.

Таълим жараёнида юқори малакали проф-ўқитувчилар дарс беради. Фақат Москвани ўзида 1800 ўқитувчи, улардан 330 нафари фан докторлари, 1100 та фан номзодларидир.

Филиаллардаги профессор ўқитувчиларнинг умумий сони 1700 ўқитувчи улардан 240 таси фан докторлари, 780 таси фан номзодидир[3].

Университетнинг барча тармоқларида магистрлар, аспирантлар ва докторантлар тайёрланади.

Ҳозирги кунга қадар Республикамизда филиалда 2825 та бакалаврлар ва магистрлар тайёрланди.

Республикамизни Биринчи Президенти И.А.Каримов Г.В.Плеханов номидаги Россия иқтисодий Университетининг фахрий доктори эди.

Г.В.Плеханов номидаги Россия иқтисодий университетини томонлаганлиги тўғрисидаги Диплом Республикамизда ҳам олий маълумотга эга ҳисобланадиган ҳужжатдир. Бу ҳужжатни бутун дунё олий ўқув юртлари тан олган. ЮНЕСКО ва Балон конвенцияси билан сертификатланган.

Республикамизда Г.В.Плеханов номидаги Россия иқтисодий Университетининг филиалида иқтисодиёт, бизнес ва финанс факультетлари фаолият кўрсатмоқда.

Республикамиз олий таълим соҳасида ислохотларни муваффақиятли амалга оширар экан, бунда жаҳон таълим системаси тажрибаларидан самарали фойдаланилмоқда. Зеро,

Президентимиз Ш.М.Мирзиёев ўз чиқишида Олий таълим соҳасидаги ислохотларни 2017-2021 йиллар давомида ҳаётга самарали ва изчил тадбиқ этишни вазифа қилиб қўйди[4].

Россия Олий ўқув юртларида магистратура, аспирантура ва бошқа таълим муассасаларда тахсил олишлари учун давлат линиялари бўйича 140 та стипендия ажратилган. 2006 йил сентябр ойидан бошлаб юртимиздаги олий ўқув юртлар яна биттага қўпайди. Мамлакатимизга Россия Федерациясининг Ломоносов номидаги Москва давлат университетининг Тошкент филиали фаолиятининг бошланиши иттифоқчилик муносабатларининг амалдаги яна бир ёрқин ифодаси бўлганди.

2007 йил 12 январда Тошкент шаҳрида И.М. Губкин номидаги Россия давлат нефт ва газ университети филиали фаолиятини ташкил этиш тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Президенти қарори қабул қилинди[5]. Бу мамлакатимизда нефт-газ соҳасида кадрларни этиштириб беришни таъминлади. Бу соҳадаги икки мамлакат ҳамкорлигининг янада ривожланишидан далолат беради.

Ўзбекистон Республикаси Биринчи Президенти Ислон Каримов 2008 йил 22 феврал Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигининг Москва шаҳрида ўтган норасмий Саммитида иштирок этди[6]. Ташриф доирасида Ўзбекистон Республикасини Биринчи Президенти Ислон Каримов Россия Федерацияси Президенти Владимир Путинга мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорликни ривожлантиришга, Халқларимизнинг дўстлигини мустаҳкамлашга қўшган ҳиссаси учун Ватанимизнинг юксак мукофоти "Буюк хизматлари учун" орденини топширди.

Ўзбекистон Республикаси ва Россия федератив Республикаси ўртасидаги маданий ва гуманитар ҳамкорлик тўғрисидаги шартномага асосан икки томонлама муҳим тадбирлар амалга оширилмоқда[7].

Мисол учун шу вақт давомида 100га яқин Ўзбекистон Олий ўқув юртларидан Россия олий ўқув юртларида конференция, симпозиум, семинарларда иштирок этишди. Фақат 2010 йилни ўзида 40 та юқори курс талабалари Россия қишлоқ хўжалиги академиясида (Челябинск) тажриба алмашиш учун бориб келишди. 2011 йили эса 18 та ўқитувчилар, 10 та магистрлар Россия олий ўқув юртларида малака оширдилар, тажриба алмашиб келдилар[8].

Ўзаро шартномага асосан Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси олий ва ўрта таълим Вазирлиги келишувига мувофиқ 2010-2015 ўқув йилларида 50 га яқин олий ўқув юртимиз вакиллари Россия Олий ўқув юртларида магистратурада таълим олдилар.

22 та олий ўқув юртларимиз вакиллари Россия олий ўқув юртларига аспирантурага юборилди [9].

Ўзбекистон ва Россия ўртасидаги олий таълим соҳадаги ҳамкорлик икки мамлакат олий ўқув юртлари ўртасида ҳам қизғин давом эттирилаяпти. Шунингдек, Қори Ниёзий номидаги педагогика илмий-тадқиқотлар институти билан Н.А.Никрасов номидаги Кострома давлат Университети ўртасида илмий-тадқиқотларни биргаликда олиб боришга шартнома имзоланган [10]. Бунда ҳамкорликда илмий ва методик соҳасида мақолалар чоп этиш, ўзаро ўқитувчилар билан тажриба алмашиш, малака ошириш, тўплам ва монография чоп эттириш ўқув-методик қўлланмалар яратиш ишлари олиб борилди.

Мамлакатимизда 2010 йилги малумотларига кўра: 785 та рус тилида таълим берувчи мактаб фаолият олиб борган бўлса, шундан 128 тасида тўлиқ ушбу тилда ўқитиш ихтисослашган. Юртимизнинг барча олий ўқув юртларда рус гуруҳлари мавжуд. Ўзбекистонда ҳар йили бу тилда 1,4 миллион нусхада 50 турдаги ўқув қўлланмалар ва адабиётлари, 82 та газета ва 20 та журнал чоп этилади[11].

2015-йилга келиб рус ва ўзбек тилларида таълим бераётган мактаблар сони 800 дан ошган[12]. Мамлакатимиз олий ўқув юртларининг барчасида рус тилида тахсил оладиган факультетлар мавжуд.

Тошкентда М.Ломоносов номидаги Москва Давлат Унверситети Г.Плиханов номидаги Россия иқтисодиёт академияси, И.Гупкин номидаги Россия Давлат Нефт ва газ Университети феалиллари муваффақиятли фаолият кўрсатмоқда.

2016-йил 25-апрелда Биринчи Президентимиз И.А.Каримовнинг Россия Федерацияси президенти В.Путин билан Москва шаҳрида олиб борган музокаралари пайтида Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси ўртасидаги кенг қамровли шартномавий-ҳуқуқий асосга эга икки томонлама илм-фан соҳасидаги ҳамкорлик изчил ривожланаётганлиги, бу ҳамкорлик икки давлат Халқларининг дўстлик алоқаларини юксалтиришга ёрдам беради. Гуманитар, ташқи иқтисодий, олий таълим, жисмоний тарбия соҳасидаги муҳим ҳужжатлар ҳисобланади [13].

Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси ўртасидаги олий таълим соҳасидаги ҳамкорлик ўзининг юқори босқичига кўтарилмоқда. Бунинг яққол мисоли тариқасида 2018 йил 18-19 октябр кунлари Тошкентда мамлакатимиз тарихида илк бор Таълим форуми бўлиб ўтди. Унда Россиядаги 80 ортиқ етакчи олий ўқув юртлири вакиллари қатнашишди.

Форумда М.Ломоносов номидаги Москва Давлат Университети ректори таниқли олим В.Садовничий “Бугунги кунда Ўзбекистонда илм, фан таълим тарбия соҳасидаги ислохотлар ўзига хос динамик тарзда ривожланиб бораётганлигини алоҳида эътироф этиб, Россия Олий таълим муассасалари дунё рейтинги ТОП 1000 талиги ичида 12 та Россия Олий таълим муассасалари ўрин олганлиги, шунингдек, Москва давлат Университетида 48 мингдан ошиқ талабаларнинг таҳсил олаётганлиги, 28 та факультет, 132 та кафедра фаолият юритаётганлигини, университетда 4 та Нобель мукофоти соҳиб, 12 та академик, университет илмий салоҳиятининг 90%ни фан докторлари ташкил этишини, кучли ТОП 200 таликни МГУ 10 ўринда турганини ва алоҳида равишда Садовничий 90% битирувчилар илмий тадқиқот ишларига жалб қилинганлигини мамнуният билан қайд этди[14].

Мамлакатимизда Россиянинг етакчи олий ўқув юртлири филиалларини очиш тўғрисида 130 дан ортиқ келишув имзоланди. 2018 ўқув йилидан Олмалик шаҳрида Москва пўлат ва қотишмалар институти филиали иш бошлади. Москва давлат халқаро муносабатлар институти, “ММФИ” миллий тадқиқот ядро университети, Бутунроссия кинематография давлат институти, Москва энергетика институти, Россия кимё-технология университети филиалларини очиш режалаштирилган.

Таълим соҳасидаги ўзаро алоқалар ҳам катта истиқболга эга. Ўзбекистон Россия олий ўқув юртлирида талабаларнинг таҳсил олиш кўрсаткичлари бўйича етакчилар қаторида туради. 2017 йилда ўзбекистонлик 5500 дан зиёд абитуриентлар Россия олий таълим муассасалари ўқишга кирди. Уларнинг 170 нафари Россия ҳукумати томонидан ажратилган таълим квоталари бўйичадир. 2018 йилда мазкур квота 203 ўрингача кўпайтирилди. Ўз навбатида, ўзбекистонликлар учун, жумладан, ижодий йўналишлар бўйича ҳам бюджет квоталарини келгусида янада кўпайтиришга доир келишув мавжуд.

Таълим форуми давомида Россиянинг етакчи олий ўқув юртлири билан Мамлакатимиздаги олий ўқув юртлири икки томонлама диплом олишга хизмат қилувчи меморандум билан шартномалар имзоланди. М.Ломоносов номидаги Москва давлат университети билан Ўзбекистон миллий университети, Бухоро давлат университети, Фарғона давлат университети ва бошқалар билан тузилган битимлар шулар жумласидандир.

Мисол тариқасида масалан, Россия Федерациясининг Тула давлат педагогика университети билан Жиззах давлат педагогика институти ўртасида талабаларга кенг имкониятлар яратиш мақсадида 2 томонлама диплом олишга хизмат қилувчи меморандум ва шартномалар имзоланди. Эндиликда мазкур ҳужжатга кўра институтда таҳсил олувчи талабалар ичидан 30 та номзод саралаб олинди, талабаларимиз ўқишни Тула давлат педагогика университетида давом эттирадилар[15].

4.Хулосалар:

Шундай қилиб, Ўзбекистонда Россия олий ўқув юртлирини очилиши ниҳоятда катта аҳамиятга эга бўлди. Бу мамлакатимизда рақобатбардош, замон талабига жавоб бераоладиган кадрларни тайёрлашга катта ҳисса қўшади, ҳамда Республикаимизда қабул қилинган кадрлар тайёрлаш миллий дастурини бажарилишга ўз ҳиссасини қўшади.

Ўзбекистон ва Россия ўртасидаги Олий таълим соҳасидаги ҳамкорликни ривожланиши ўзининг тарихий маданий, этник ва бошқа асосларга эга. Бу ҳамкорликни

янада ривожлантириб, мамлакатлармизни илм-фан ютуқларидан кенгроқ фойдаланишни тақозо этади. Бундай ҳамкорлик икки давлат Халқларининг дўстлик алоқаларини янада юксалтиришга ёрдам беради.

Иқтибослар/Сноски/References:

1. Ўзбекистон Миллий архиви. М-7-Фонд, 2- Рўйхат, 80-иш, 39-бет. (National Archive of Uzbekistan Fund M-7, List 2, Case 80, page 39).
2. Жиззах Давлат педагогика институти жорий архиви, 1995-2015 йиллар маълумотлари. (Current archive of Jizzakh State Pedagogical Institute, data for 1995-2015.)
3. Сиддиқов Р.Б. Российские образовательные стандарты и опыт их применение в системе высшего образования Узбекистана. Вкн: «Личность и время: Николай Остроумов», международная научная конференция. – Ташкент, 2016. – С.298. (Siddikov RB Russian educational standards and experience of their application in the higher education system of Uzbekistan. Vkn: "Personality and time: Nikolai Ostroumov", international scientific conference. - Tashkent, 2016. - p. 298.)
4. Мирзиёев Ш.М. Демократик ислохотларни изчил давом эттириш халқимиз учун тинч ва осойишта муносиб ҳаёт даражасини яратиш – барқарор тараққиёт кафолатидир. XXI аср, 2016 йил 20 октябрь. (Mirziyoev Sh.M. Consistent continuation of democratic reforms is a guarantee of sustainable development for our people to create a decent standard of living in peace and tranquility. XXI century. October 20, 2016.)
5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2007 йил 12 январдаги “Тошкент шаҳрида И.М. Губкин номидаги Россия давлат нефть ва газ университети филиали фаолиятини ташкил этиш тўғрисида”ги ПҚ-564-сон қарори//lex.uz (Decree of the President of the Republic of Uzbekistan dated January 12, 2007 “I.M. Resolution No. PQ-564 "On the organization of the branch of the Russian State University of Oil and Gas named after Gubkin" // lex.uz)
6. Бобоев А. МДХ: Москва саммити. //Халқ сўзи, 2008 йил 23 февраль. (Boboev A. CIS: Moscow Summit. // People's speech, February 23, 2008.)
7. Ўзбекистон Миллий архиви М-7-Фонд, 2- Рўйхат, 80-иш, 39-бет. (National Archive of Uzbekistan Fund M-7, List 2, Case 80, page 39-40).
8. ЎЗР Фан ва технология Агентлигининг жорий архиви ахбороти, 4-варақ (Information from the current archive of the Agency of Science and Technology of the Republic of Uzbekistan, page 4)
9. ЎЗР Фан ва технология Агентлигининг жорий архиви ахбороти, 5-варақ (Information from the current archive of the Agency of Science and Technology of the Republic of Uzbekistan, page 5)
10. ЎЗР Фан ва технология Агентлигининг жорий архиви ахбороти, 6-варақ (Information from the current archive of the Agency of Science and Technology of the Republic of Uzbekistan, page 6)
11. “Халқ сўзи”, 2016 йил, 27 апрель (Xalq so’zi, Aprel 27, 2016)
12. Ўзбекистон Республикаси халқ таълими Вазирлигининг жорий архиви, 53-бет. (Current archive of the Ministry of Public Education of the Republic of Uzbekistan, page 53.)
13. “Халқ сўзи”, 2016 йил 27 апрель (Xalq so’zi, Aprel 27, 2016).
14. “Халқ сўзи”, 2018 йил 19 октябрь (Xalq so’zi, Oktabr 19, 2018)
15. “Жиззах ҳақиқати”, 2018 йил 10 ноябрь (Jizzax haqiqiati, Noyabr 10, 2018).

ЎТМИШГА НАЗАР

ВЗГЛЯД В ПРОШЛОЕ

LOOK TO THE PAST

№9 (2020)

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000